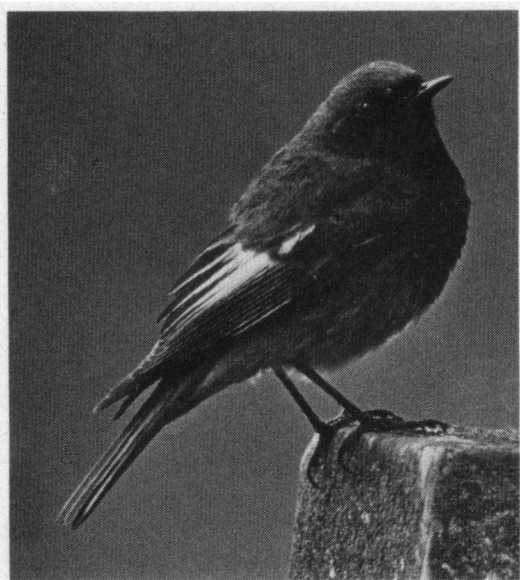

Enige gegevens over het voorkomen van de zwarte roodstaart in Zeeland in de jaren 1966 t/m 1970

Door J. C. Wedts de Swart

Niet algemene broedvogel in zeeland . . .

Over het voorkomen van de zwarte roodstaart in Zeeland was tot nu toe weinig „naar buiten” bekend.

De laatste keer dat er over genoemde vogelsoort uitvoerig is gepubliceerd dateert alweer van elf jaar geleden toen in „Limosa” (1960) nr. 33, een artikel verscheen van de hand van de oud-Zeeuw de heer D. A. Vleugel thans wonende in 's Gravenhage, waarin alle hem bekend zijnde feiten uit de literatuur en zijn eigen waarnemingen per provincie werden be-

handeld. Zeeland bleek voor wat de zwarte roodstaart betreft een „witte vlek” te zijn, daar slechts het volgende werd vermeld: „Hier is de soort altijd zeer zeldzaam in de broedtijd. In Middelburg broedt elk jaar één paar. Reeds vóór de tweede wereldoorlog werd het stadhuis te Middelburg een pleisterplaats. In Vlissingen heeft in 1950 één paartje gebroed in een bunker. Te Goes werd in mei 1944 een zingend mannetje gehoord”. Aldus de heer Vleugel.

In 1966 kreeg ik dit artikel bij toeval nogmaals onder ogen en ik besloot toen het voorkomen van deze soort zowel tijdens de trek als in de broedtijd zoveel als mogelijk was, te onderzoeken. Dank zij de welwillende medewerking van een aantal vogelliefhebbers kon het hier volgend overzicht dat een periode van vijf jaar omvat t.w. van 1966 t/m 1970, worden samengesteld. Een paar interessante punten sprongen bij het onderzoek naar voren die mij de moeite waard schijnen er even uit te lichten: Zo was het opvallend dat er verscheidene nesten werden gevonden op gebouwen die na 1950 zijn verrezen, zoals bijvoorbeeld de PZEM centrale aan het kanaal door Walcheren te Vlissingen en in een in aanbouw zijnde flat in Middelburg-Zuid, hetgeen zou kunnen wijzen op een uitbreiding van deze van oorsprong gebergtevogel, die als cultuur-volger in de huis, sluis- en

fabriekscomplexen en andere „kunstrotsen” in de dorpen en steden blijkbaar een goede vervanger ziet van het oorspronkelijke biotoop.

Door een geregelde controle viel het voorts op dat de zwarte roodstaart — in tegenstelling met hetgeen in de ornithologische literatuur vermeld staat — op alle uren van de dag zingt. En niet alleen 's morgens doch ook 's middags en zelfs 's nachts. De zang houdt over het algemeen medio mei abrupt op, doch eind mei, begin juni — soms nog later — volgt er een korte opleving. Herhaaldelijk werd waargenomen dat de soort twee keer per seizoen broedt, hetgeen naar mijn mening de tweede zangperiode verklaart. Opvallend was voorts dat voor het tweede legsel nogal eens van het eerste nest werd gebruik gemaakt. Het kwam ook voor dat het tweede nest heel simpel op het eerste werd gebouwd, ook al was er naast voldoende ruimte.

Ook het feit dat de zwarte roodstaart het ene jaar relatief „talrijk” en het andere „zeer zeldzaam” genoemd kon worden was opmerkelijk, hetgeen echter bij meer vogelsoorten voorkomt zoals bijvoorbeeld bij de braamsluiper.

De zwarte roodstaart blijkt voorts — aangenomen dat het dezelfde exemplaren of de ter plekke geboren jongen zijn — zeer plaatstrouw. Niet alleen aan dezelfde gemeente, doch ook, als met onzichtbare draden aan het zelfde gebouw „verbonden”.

Zelfs na een afwezigheid van twee jaar. Op een gegeven moment in de prille lente zit dan op dezelfde daknok, schoorsteen of televisie-antenne een mannetje te fluiten alsof het géén bijkans 730 dagen geleden is dat er één heeft zitten zingen!

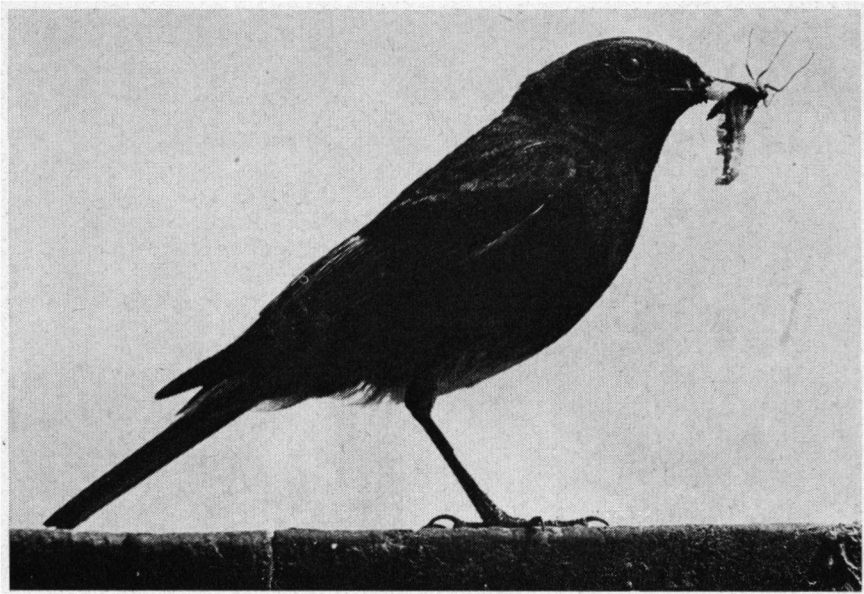

Foto: F. van Daalen. De zwarte roodstaart blijkt zeer plaatstrouw . . .

De zang is hard, scherp en buitengewoon vérdragend. Dikwijls hoorde ik de zanger boven het drukke stadsverkeer uit. Zelfs al was de zangpost in één geval veertig meter hoog!

Bij onrust stoten zowel man als vrouw een scherp „kkk-kkkk” uit en knappen daarbij stevig met hun snavel.

Zuid-Beveland.

1966 tot en met 1970: geen broedgegevens. Totaal drie meldingen van doortrek ontvangen.

Noord-Beveland.

1966: 1 broedgeval Colijnsplaat.

1967: Vermoedelijk 1 broedgeval Colijnsplaat.

1968: 1 broedgeval Colijnsplaat.

1970: Minstens 1, vermoedelijk 2 broedgevallen Colijnsplaat.

Schouwen en Duiveland.

1966 tot en met 1970: geen broedgegevens. Totaal 10 meldingen van doortrekkende exemplaren ontvangen.

Tholen en Sint Philipsland.

1966, 1967, 1968: geen broedgegevens. Totaal 1 waarneming van doortrek.

1968: 1 broedgeval Scherpenisse.

Oost Zeeuws Vlaanderen.

1966, 1967, 1970: geen broedgegevens.

1968: „jaarlijks” minimum 2 paar Sas van Gent.

1969: 1 broedgeval te Hulst. Totaal 2 waarnemingen die op doortrek wijzen.

West Zeeuws Vlaanderen.

1966, 1967: De soort komt voor als „vrij schaarse broedvogel”, onder andere te Aardenburg, Oostburg, Breskens („Avifauna van West Zeeuwsch-Vlaanderen”).

1968 tot en met 1970: geen broedgegevens bekend geworden. Totaal 4 waarnemingen ontvangen van doortrekkende exemplaren.

Walcheren.

1966: 5 broedgevallen te Vlissingen en 1 vermoedelijk broedgeval te Middelburg: 3 trekwaarnemingen.

1967: 1 broedgeval te Vlissingen en 2 broedgevallen die ieder twee keer tot broeden kwamen te Middelburg plus nog 1 vermoedelijk broedgeval. Totaal uit Walcheren 6 trekwaarnemingen.

1968: 1 broedgeval te Vlissingen en 2 te Middelburg en 2 vermoedelijke broedgevallen. Maar liefst 24 meldingen van doortrekkers ontvangen, waarvan 4 x 5 exemplaren bij elkaar, onder andere op de zeedijken (basalt!) te Westkapelle en te Vlissingen.

1969: 1 broedgeval te Vlissingen dat 2 keer met succes tot broeden kwam, waarbij in totaal 8 jongen uitvlogen. Voorts 1 broedgeval te Middelburg. Vier trekgegevens ontvangen waarvan 1 zingend ♂ in sneeuw en ijs op 15 februari te Sint Laurens (gem. Middelburg).

1970: 1 broedgeval te Vlissingen evenals voorgaande jaren op de in 1954 geopende P.Z.E.M. centrale. „Broedt daar al sinds 1955 of 1956, soms 2 x per jaar” aldus de heer H. Kruijse. Te Middelburg werden 2 broedgevallen geconstateerd, die vermoedelijk ieder twee maal broedden. Bovendien kwam met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid nog een paartje 2 keer tot broeden. Er werden van Walcheren 5 gegevens van trekkende zwarte roodstaartjes ontvangen.

Tot slot wil ik alle waarnemers die mij hun gegevens toezonden ook vanaf deze plaats hartelijk dank zeggen.

• J. C. Wedts de Swart, Noordbolwerk 3, Middelburg.

LITTERATUUR:

Enklaar, H. e.a. (1967): De avifauna van West Zeeuwsch-Vlaanderen 1957-1967.

Vleugel, D. A. (1960): Waarnemingen betreffende de areaal-uitbreiding van de Zwarte Roodstaart (*Phoenicurus ochruros*) in ons land. *Limosa* jrg. 33, pp. 6-18.